

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

Tapasztalat a vasárnapügy terén.

A vasárnapügyről általában ünnepeink kellő megszenteléséről annyit irtak legközelebb elméletileg, hogy indítva érzem magamat e tárgyhoz gyakorlatilag is hozzászólni s elmondani, mit tapasztaltam én e téren?

Három éve, hogy jelenlegi egyházamban lelkészkedem. Hiveim vallásos buzgósága vidékünkön eléggé ismeretes. Templomunk vasárnapokon és ünnepeken még kedvezőtlen időben is mindig megtelik, s olyas dolgok, melyek botrányos ünneprontásnak volnának nevezhetők, egyszerű és jámbor erkölcsű népünk körében nem fordulnak elő. — Mindezt távolról sem akarom talán az én szerény működésem eredményeként tekinteni, sőt egész készséggel elismerem, hogy e helyzet derék elődöm és helyettese gondos munkájának és az atyáktól öröklött jó példa folytonos hatásának köszönhető.

Azonban mégis volt a vasárnap ügyben némi teendőm. Gyakorlatban volt az ugynevezett „kaláka“. Ez abban áll, hogy szorgos nyári munka idején egy egy gazda vasárnap két templom utánra összehívja jó embereit vagy az ifjúságot, s barátságból egy kis ellátásért vagy mulatságért megkapáltatja tengerijét, feltakaríttatja buzáját vagy lekaszáltatja valahol fűvét, stb. — Ide jöttömkor volt rá eset, hogy az egyháznak is így dolgoztak. — Egyébiránt e szokásra én még gyermekkoromból emlékszem, s nemzetgazdasági és társaséleti szempontból védelmeztetni is sokszor hallottam. — De valláserkölesi tekintetben kifogásaim voltak ellene, s a presbyteriumban csakugyan el is határoztuk, hogy ünnepeken és vasárnapokon ily nyilvános munkák végzését elnézni egyáltalában nem fogjuk.

Ez még könnyen ment. — Értelmes, buzgó és erélyes gondnokunk felügyelete óhajtott sikerre vezetett. — Azonban más eset adta elő magát. — Községünkben sok izraelita lakik. — Ezek között van földbirtokos is, ki keresztyén cselédeivel vasárnap rendesen dolgoztatni szokott volt. — Fordult elő eset pl. hogy vasárnap reggel a község közelében gözcséplőgépen csépelgetett, délután a

községen végig fát hordatott, szóval feltűnően nyilvános és nem elkerülhetetlenül szükséges munkákat végeztetett. Ezért aztán akadt, a ki meg is botrányozott benne, s a presbyterium elé jelentést tett. — Én elő mutattam a törvényt, mely szerint „a ki az 1868. LIII. t. cz. 19. §-ának az ünnepekre és vasárnapokra vonatkozó intézkedését megszegi: száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő;“ de egyelőre megelégedtünk azzal, hogy ezt említett lakos társunknak szives tudomására hoztuk és felkértük, hogy ezutánra az efféléktől tartózkodjék, mit kézségesen meg is ígért, bár megjegyezte, hogy ő ismer református urakat a kik cselédjeikkel vasárnap egész nap dolgoztatnak, sőt neveket és példát is említett; mire részünkről azt feleltük, hogy egyfelől épen az ilyeneket akarjuk megakadályozni, másfelől meg egy törvényszegőnek som szolgál mentségül az, ha más is megszegte a törvényt.

Következett egy újabb eset. — Egyik izraelita lakostársunkról jelentették, hogy vasárnap fiaival szántatott. Ezzel is kiegyenlítettük az ügyet, úgy hogy fizetett a községi szegényalap javára egy kis birságot, és megígérte, hogy jövőben óvakodik ilyennel feltűnést okozni, habár nem ismeri is el, hogy a törvény őt erre kötelezné.

Harmad izben pedig az történt, hogy egy szomszéd falubeli birtokos izraelita épen husvét első napján a templommal szemben levő bár kissé távoli telken, két szekerre szénát rakatott s béresei épen akkor indultak utnak mikor délutáni isteni tiszteletre a közönség jött a templomba. — Ezt ablakomból magam is láttam, és nem tartám elnézhetőnek annyival inkább, mert úgy hallottam, hogy már ismételve és öntudatosan azért teszi, hogy lássa mi történik vele?

A presbyterium nekem meg a gondnoknak utasításul adta, hogy az esetet a szatmári kir. járásbíróshoz az 1880. XXXVII. t. cz. 40. §-a értelmében jelentsük be. — Ehezképezt a bejelentést megtettük s tárgyalásra a kitűzött időben megjelentünk. A bejelentett fél ügyvédet fogadott, ki aztán a védekezésnek, kifogásoknak, tanukra való

hivatkozásnak, tanuk visszautasításának s több ilyféle ügyvédi fogásoknak minden lehető módját felhasználta, úgy hogy háromszor kellett bemennünk tárgyalásra s ugyan vigyáznunk a feleleteknél és eljárásunkban, míg végre majdnem egy év múlva ítéletet nyertünk, melyet aztán ő felebbezett, de a másodbiróság is helyben hagyott, mely két összhangzó ítélettel szemben aztán a perujtás kísérlete is meghevesült. E szerint elítéltetett 10 frt birságra és a perköltségek megtérítésére. A birság nem sok, de a költségek elég tetemesek lehettek. Részünkről nem kis türelem kellett hozzá, hogy 20 kilométernyi távolságból háromszor tárgyalásra, negyedszer ítélethallásra, majd mindig szorgos munkaidőn bejárjunk, s annyi mesterséges fogással és a nyilvános szemmel látott dolgot eltagadni törekvő tanuk vakmerő állításaival nyugodtan szembe szálljunk; de éreztük, hogy vidékünkön a vasárnap megszentelésének ügye egészen e per kimenetelétől függ. — Költségeink sem térültek meg egészen, mert az ítélet csak napi díjjáról, de fuvarberről nem szólt, mi pedig napi díjjainkat a fuvarbér visszatérítése fejében az egyház pénztárába tettük. Az ügy most nem rég fejeztetett be véglegesen, s jóval több már esztendőjénél, mióta az eredményt várjuk. De elvégre mégis elértük.

Most már itt nálunk nem látunk többé vasárnapi nyilvános munkát; hisz kiki tudja, hogy azt nem csak a negyedik parancsolat, hanem a minden honpolgárra nézve egyaránt kötelező országos törvény is határozottan tilalmazza. Ellenőrző pedig akad akárhány, sőt épen az izraelita polgártársak kísérik legnagyobb figyelemmel, kit jelenthetnének be minél előbb ama törvény megsértéseért?

Jónak láttam ezeket megirni tanulságul és bizonyosságul azokkal szemben, kik azt állítják, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény csak írott malaszt, s hogy annak megsértőit hiában próbálnók rendre utasíttatni a polgári hatóság által. Igaz ugyan, hogy az eljárás kissé hosszadalmas és fáradságos; lehetne rövidebb utat és módot is találni; s még szebb lenne, ha egyszerűen csak imádsággal elérnők a célt: de részemről azt az eszközt akartam felhasználni, a mit az országos törvényhozás kijelölt. S tapasztalatom azt mutatja, hogy ez vala a leg-helyesebb.

Krassón, 1884. július 2.

Gergely Károly.

Lelkészbeigatás Kabán.

A derék kabai ref. egyház közelebb elválasztott lelkésze, nt. Dávidházy János esperes ur, e hó 6-án tartá meg beköszöntő beszédét új gyülekezetének színe előtt. Növelte az ünnepély fényét főt. és nagys. püspök urnak jelenléte, ki sem időt, sem fáradságot nem sajnált, csak hogy egy derék

lelkész s tekintélyes gyülekezet közös örömeiben részt vehessen. Jelen voltak még Sinay Károly egyházmegyei tanácsbíró, Soltész Farkas és Zsigmond Sándor lelkészek, Bányai Sándor tanár, Révész Kálmán főiskolai szénior. A három új harang zengő szavára csakhamar minden zugában megtelt az elég tágasnak mondható templom s a gyülekezet buzgó éneklése után nt. Dávidházy ur tartá meg I. Kor. 2, 2. alapján írott s a lelképásztor valódi feladatát kifejtő beköszöntő egyházi beszédét. Az osztatlan és lankadatlan figyelem, mely az úgy tartalmilag, mint alakilag kitünő és átható kellemes hangon előadott beszédet mindvégig kísérte, szép bizonyítéka volt annak, hogy az új lelkész szavai már legelső felépésével megtalálták az utat úgy a fülekhez, mint a szívekhez. Majd a bezáró áldás után főt. és nagyságos püspök ur lépett az urasztala elé s az üdvözlet, intés és áldás szavait hangoztatta a gyülekezet előtt, mely nagyhatású rög-tönzött szónoklat kitörölhetetlenül megmaradand úgy a nagyok, mint a kicsinyek emlékében.

Isteni tisztelet után a külső és belső előjáróság tiszteltet a lelkészlakon főt. és nagys. püspök urnál, ki is Kiss Károly jegyző sikerült üdvözlő beszédére válaszolván, hatáson és erőteljes szavakban inté a tisztelgőket az egyetértésre, a vallásosság és erkölcsiség fentartása feletti szigorú örökösre, végre buzdítá őket a szükségessé vált egyházi építkezések mihamarabbi véghezvitelére.

Délben az előjáróság, az új lelkész s a vendégek tiszteletére, egyik iskola tágas termében sikerült közeledet adott, melynél, valamint a templomban is, örömmel láttuk Kaba nem ref. vallású előkelő lakóit is. — Közeled s épen magyar közeled természetesen nem képzelhető felköszöntők nélkül s ebben a tekintetben a kabai banquet sem volt kivétel. A komoly, majd vig hangulatu toasztokban természetesen az új lelkészt, a vendégeket, köztök főképp főt. és nagys. püspök urat, végre a kabai városi és egyházi előjáróságot s magát a gyülekezetet éltették.

A közeled végeztével néhány helybeli előkelő családot látogatott meg főt. püspök ur és kísérete. Ezeftben röviden előadván a kabai lelkészbeigatás mozzanatait, csak azt kell még felemlítenem, hogy főt. és nagys. püspök ur másnap, azaz 7-én a szomszédos Tetétlenre rándult át, hol a derék magyar főur s világszerte ünnepezt zeneművész Zichy Géza öméltóságának, majd 8-án helybeli lelkész nt. Soltész Farkas urnak volt kitünő szívélyességgel látott kedves vendége.

Z. N.

A vasárnapi iskoláról.

(Vége.)

Még gyorsabban haladt volna elő a vasárnapi iskola ügye, ha a tanítói személyzet nem került volna oly tetemes költségbe. 1785-ben alapított ezen ügy egyik hő barátja Fox William londoni kereskedő „Vasárnapi iskolákat Nagybritanniában alapító és fentartó társaságot,” mely 1786—1800-ig mintegy 4 ezer fontot, 40,000 frtot teremtett elő a tanerők díjazására. Ekkor váratlanul szólalt fel Boltonban (Lancashire) egy hangja a vasárnapi iskola barátainak: „Minek nekünk fizetett tanerő? Tegyük meg a munkát önként!” Ezzel ki volt adva a vezényzó: „Ön-

kéntesek előre! Nem is lett hiány a szükséges és alkalmas egyénekből, kik ezentúl Idvezítőjük és a gyermekek iránti szeretetökből, a Jézushoz vezették növendékeiket és a munkát ingyen végezték. Egyik a legelső és leg-sikeresebben működött és díjtalan tanítók által vezetett vasárnapi iskola volt Stockportban (egy Manchester melletti gyárvárosban), mely 1805-ben már külön e célra épített házába költözött. — Földszintje és első emelete 12 helyiségre van osztva, úgy hogy ezekben 4–5 ezer gyermek és 440 tanító foglalhat helyet. A második emelet karzattal, szószékkel és orgonával ellátott nagy istentiszteleti terem képez valamennyi gyermek számára. Ez jelenleg a világ legnagyobb vasárnapi iskolája és került 6000 fontba (60 ezer forintba). Raikes Róbert ezt a gyökeres ujitást is örömmel üdvözölhette még életében.

Negyvenöt évi munka után visszavonult üzletétől, ifjabb erőkre bízva azt; de a szegények körüli önkényes munkáját folytatta teljes életében. Harmincz évvel az első vasárnapi iskola felállítása után, valamely napon meglátogatta őt Lancaster József, a britt iskolaügy nagyjérdemű reformátora. — Órahosszáig tanakodtak együtt az iskolaügy felett, mikor a 75 éves agg Raikes elvezette vendégét azon kis utczába azon házhoz, melyben az első vasárnapi iskolát tartották volt. — Oda érve, levette az ember kalapját és megállva, zárt szemekkel halkán imádkozott néhány pillanatig. Azután ifju barátjához fordulva, meghatottságtól könnyezve mondá neki: „Ez ama hely, melyen egykor az Urnak napján láttam a gyermekek neveltségét és a szülők istentelen magaviseletét. És mikor kérdeztem magamtól, vajjon lehetne-e itt valamit tenni? egy hang mondá nekem: „Kisértsd meg!” Megkísértettem és ime lásd, mit Isten elvégezett. Sohasem vagyok képes e hely mellett elmenni, hol e szó hangzott felém: „Kisértsd meg!” a nélkül, hogy kezeimet és szívemet éghez ne emeljem és Istennek hálát adjak azért, hogy nekem ilyen gondolatot adott szívembe.

Egy évvel később, 1811-diki április 5-én az örökkévalóságba költözött Raikes Róbert. Szülővárosa összes vasárnapi iskoláinak tanítványai kísérték őt ki sirjához; azután — rendeléséhez képest — mindenikök kapott egy sillinget (50 krt) és egy mazsolyás lepényt szomorkodó özvegyétől.

II.

A vasárnapi iskolák szervezése hazánkban.

Mindenekelőtt tudnivaló, hogy a szóban levő vasárnapi iskola korántsem az, a mi az osztrák provisorium idejében behozott vasárnapi iskola, mely továbbképzés a népiskolai tantárgyakban, sem pedig azon ismétlő iskola, melynek vasárnaponkénti látogatására kötelezvék a mesterinasok és kereskedői tanoncok.

A Raikes és követői által alapított vasárnapi iskolák, a valláserkölcsis ennek folytán az egyházas élet emelésére való iskolák, melyekben az egyedüli tankönyv a könyvek könyve — a biblia, segédkönyve az énekes könyv, erősítő eszköze a közös ima, tanerői díjtalan laikusok, esetleg tanítók és lelkészek.

Az ily értelemben vett vasárnapi iskola főképen igénybe veszi a laikus munkát, mely hazánkban alig, vagy épen nem vétetik igénybe, holott épen e munka megindítása szolgálhatna hatalmas ellenszerül a baptista (nazarénus) üzelmek ellen. Ilyen ellenszerről gondoskodni pedig önfentartási kötelességünk. Különben is az egyetemes papság eszméje alá realitást kell adnunk, s ennek egyik módja a keresztyén vasárnapi iskola létesítése.

Hogy ugyan vannak-e erre vonatkozó serkentő példák, — erre nézve bő feleletet adhatok. — Ugyanis van vasárnapi iskolai tanító és növendék:*)

1. Nagybritanniában 509,369 — 4.615,453.
2. Németországban 11,000 — 213,000.
3. Németalföldön 3000 — 100,000.
4. Franciaországban 4500 — 45,000.
5. Svájcban 5320 — 76,260.
6. Norvégiában 5600 — 65,000.
7. Svédországban 15,000 — 150,000.
8. Dániában 4000 — 45,000.
9. Belgiumban 112 — 1100.
10. Olaszországban 600 — 10,000.
11. Portugáliában 100 — 2000.
12. Spanyolországban 400 — 8000.
13. Európa különféle más országaiban 200 — 2000.

Európában összesen 550,201 tanító és 5.333,813 növendék.

14. Ázsiában 1772 — 38,000.
15. Afrikában 300 — 15,000.
16. Amerikában 934,750 — 7.124,454.
17. Ausztráliában 17,800 — 170,000.

És így a 17 szám alatt felsorolt országokban és földrészekben létezik 1.504,823 iskolai tanító és 12.681,269 vasárnapi iskolai növendék. — Amerika majdnem megkétszerezi Európa számadatait.

Mint hazai kezdeményt fel kell említenem a budapesti német református egyház által és befolyása folytán keletkezett vasárnapi iskolákat, melyeknek számadatai a fentebbi-ekben foglalvák. — Budapesten van 7 vasárnapi iskola 33 tanítóval és 500 növendékkal, Kolozsivárt 3 tanító és 40 tanuló, Tápió-Szent-Mártonban 2 tanító és 45 tanuló, Pancsován 4 tanító és 60 tanuló, Eszéken 1 tanító és 30 tanuló. Összesen 40 tanító és 675 növendék.**)

Szolgáljanak ezen példák buzdításul hazánkban is.

A vasárnapi iskolák behozatalára nézve az indítványozás mindenkor a lelkészeket illeti.

Előleges értekezlet oly laikus férfiakkal és nőkkel, kik a vasárnapi iskola oktatói tisztére vállalkozhatnak s az eszme terjesztésére lehetnek hivatva, lenne a megalapításhoz szükséges első lépés.

Ezt követné a vasárnapi iskolát ismertető szószéki beszéd és felhívása a szülőknek, hogy gyermekeiket ezen iskolába küldjék.

Az anyaegyházakban és rendezett filiákban az iskola lenne a vasárnapi iskola helyisége. Ott az oktatók számához képest osztassanak, a nem szerint különülő növendékek csoportokra. Minden egyes csoportot külön oktató tanítson halk hangon úgy, hogy a többi csoport

*) „Sontagsschulfreund,“ Prochnow. Berlin. Nr. 14. 1882.

**) „Sunday School Work in Hungary. Report f. h. y. 1882.“

portokat ne zavarja. — Még olvasni nem tudó gyermekek külön gyakoroltassanak bibliai mondatok, énekversek, parancsolatok emlékeltesében, természetesen megelőzőt magyarázat után.

A teendők sorrende vasárnaponkint a következő:

1. Ének, alkalmazva a szentirási olvasmányhoz és szabad ima egyik oktató által elmondva.

2. A kitűzött szentirati olvasmány versenkénti magyarázata halk hangon csoportonként. Az egy évre szóló olvasmányokra nézve akár az angol, akár az amerikai, akár saját textusok magyarázhatók.

3. A bevégzett csoportonkénti magyarázat után, katechizálás ugyanezen olvasmányról fenszóval, valamennyi csoport közül feleltetve egyik oktató által. Az olvasmány velejét magában foglaló más szentirási mondatot előmondván ezen oktató, ezt többek által utánmondhatja.

4. Énekvers és szabadon elmondott záríma, mint fent.

Ezen nyilvános működést azonban meg kell előznie pénteki vagy szombati napon írásmagyarázati előkészületnek. Ezt az anyaegyházi lelkésznek és filialis tanítónak magának kell megtennie, még pedig úgy, hogy erre írásmagyarázati szakmunkák segítségével önmaga készüljön elő lelkiismeretesen. Azután az összegyűlt oktatókkal (férfiakkal, nőkkel) olvastassa a textust versenként s adja hozzá az értelmezést. Így el lesz érve az egyöntetűség s lelkileg mind a lelkész, mind az oktatók gyarapodnak. Ily összejövetelek alkalmával előadhatják az oktatók a vasárnapi iskola körül tett tapasztalataikat is.

Az oktatók (kik nők is lehetnek) tiszte oly tanítást adni, mely először figyelmet keltsen (példák, történetkéek, hasonló szentirási mondatok felhordása), azután az értelmet felvilágosítsa és végre a szívre is hasson, főczélja lévén ez oktatásnak, hogy a növendékeket a Jézushoz vezessék és ennek vallását teljes lélekből szerettessék meg vele. Tiszte az oktatóknak a vasárnapi iskolától elmaradt növendék szüleit meglátogatni, hogy megtudhassák az elmaradás okát.

Rendezetlen filiákban, hol tanító nincs, egyes egyháztagot kell a vasárnapi iskola vezetőjévé tenni s azt magyarázó könyvvel és utasítással ellátni. Ennek tiszte leendő a gyermekeket és szülőket ilyen, isteni tisztelettel vettekedő írásmagyarázatra meghívni és lehetőleg, segítőivel együtt, a fentebbi sorrend szerint eljárni.

Hogy mely időben történjék ezen írásmagyarázat, vagyis mikor tartassék meg a vasárnapi iskola, azt a körülmények határozzák meg. A reggeli isteni tisztelet előtt 1 órával történik meg Budapesten, a d. u. isteni tisztelet előtt (d. u. 5 órákor) Ujpesten.

Serkentésül czélszerű a vasárnapi iskola növendékei részére karácsoni ünnepélyt rendezni, melyen ének, ima és rövid beszéd után vallásos iratok, sütemények osztassanak szét, természetesen ott lévén az elmaradhatatlan karácsonfa. Az ajándékokat a hivek szívesen összeadják mint ez nálam Tápió-Szt.-Mártonban történik.

A külföldi és budapesti vasárnapi iskolában osztanak szét vasárnapi iskolai gyermeklapokat, számonként 1 kron. külön e célra készült énekes könyvek is vannak. Ilyen most hagyja el a sajtót Budapesten is.

A vasárnapi iskola hatása kiterjed nem csak a gyermekekre, hanem a szülőkre is s mint ilyen, a vallásos és

egyházias élet felköltésére kiszámíthatlan fontosságu. — „Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo,“ bebizonyodik a vasárnapi iskola növendékein, kik ezen áldásthozó magvetés közben szemlátomást átalakulnak a Jézus Krisztus dicsőségére. „Quo semel imbuta servabit odorem testadiu,“ ezen igazság bebizonyodik a vasárnapi iskola növendékein, kik a fogékony gyermeki kebelbe ily vallásos első benyomásokat fogadnak be.

Ily vasárnapi iskolákat szükségünk. Itt az iskolai év kezdete, indítsuk meg e téren a bőven gyümölcsöző laikus munkát, — egyházunk üdvére! Szóljon fel mibenünk — úgy mint Raikesben — egy belső hang e biztató szóval: „Kisértsd meg!“

Láng Adolf.

A kijelentés módszere.

(Folytatás.)

Először megindul a kijelentés drámája magával a kezdettel és bár az egész emberi nemet érdekli, eleinte csak egyetlen egyénnel van köze. — Az ily kezdet már azonnal elárulja, mily mélyen történelmi lesz a processus; mert jellemző a nagy történelmi mozgalmakra nézve, hogy egyénekkel kezdődjenek és fokozatosan terjedjenek ki tőlök, mint központokból, mindaddig, míg végre világra kiható tünevényekké válnak. Azon kijelentés, mely az Ábrahám hivatásával kezdődik, bizonyára egy organikus fejlődés alakját veszi fel, lassu százados processus által haladva át az egymásután következő fokozatokon, míg végre elérte végső fázisát; — egy egyéntől egy családra, egy családtól egy nemzetre, egy nemzettől egy példányemberre, kiben egy új kezdet tétetik és az egyetemes elem először jelenik meg világosan, és a példányembertől a föld minden népeire terjedvén ki. Valóban fölséges és nagyszerű világörténelmi mozgalom; kiterjedve az időkoron keresztül; méltó a mindenek első és utolsó okához, igazolván magát épen lassúsága által annak munkája lenni, a kinek cselekvésmódja lassu, de biztos; a ki sohasem siet, de sohasem feledi el szándékát sem!

Igen, vetheti szemünkbe valaki, valóban felséges, valóban nagyszerű és Istenhez illő bizonyos tekintetben; ugyde a halasztás, mely befoglaltatik ezen módszerben, összeférhet-e a kegyelem eszméjével? Kétségkívül Isten, mint a világ kormányzója, a leirt módon szokott működni. A világ erkölcsi rendje, miként a pogány bölcsék is belátták, lassan, de biztosan mozog czélja felé. Egy nap az Urnál, mint igazságtevő hatalomnál, olyan mint ezer esztendő, tekintve az ő működésének lassúságát; és ezer esztendő olyan, mint egy nap, tekintve az ő szándékának emlékezetben tartását. Azonban nem kell-e Istennek, mint kegyelmes hatalomnak más módon cselekednie? Hát az oly lassu mozgás, minő jellemzi az erkölcsi világ rendjét, nem zárja-e ki a kegyelmet? Hát mi, kik hiszünk az isteni kegyelemben, élhetünk-e az isteni cselekvés ily jellemvonásával? Hát nem fogadtunk-e el egy oly isteneszmét, mely összeegyeztethetlen a tényálladékkal?

Felületes tekintetre az ellenvetés plausibilisnek látszik; mélyebb gondolatra azonban alaptalannak bizonyul. Ugy látszik, mintha a természet és közönséges gondviselés

lassu processusa nagyon hidegvérű volna a kegyelem vérmes természetével szemben; mintha az isteni szeretet, mely elég tüzzel avatkozik az emberi ügyekbe, egy jótékony cél megvalósítására, képtelen volna magát visszatartani a buzgalomtól, gyors léptekkel sietni a beteljesülés felé. Azon felvétel alapján, hogy Isten egy kegyelmes gondolatot táplál szívében az emberiség iránt, a mintha hogy ő csakugyan ki is nyilvánítá azt akkor, midőn felhívá Ábrahámot szülőföde elhagyására, hogyan képzelhetjük, hogy ő oly nehézkes elhatározással menjen terve végrehajtására? Hát a kifejlődés lassúsága nem bizonyítja-e, hogy az állítólagos terv nem való? Az ily kérdésekre nézve azonban a kielégítő felelet az, hogy a kegyelemnek, habár kész is a gyors mozgásra, előhaladási mértékét a munka természetétől kell vennie, melyet magára vállal. Határozottabban szólva, annak magához kell vennie az áldás fogadóit és oly lépéssel mozognia, melyet azok is megbirhatnak és fentarthatnak. Isten nem jelenti ki magát kegyelemben pusztán csak azért, hogy egy látvány tárgyává tegye magát, hanem azért, hogy azok, kiknek ő magát kijelenti, megfoghassák a jót, mely részökre van szánva. Valóban lehetséges a szeretetre nézve, hogy tulbuzgó lévén magát cselekedetekben nyilvánítani, meghisusítsa tulajdonképeni célját, t. i. megáldani saját tárgyait. Az apa p. o. az ő gyermekét mód nélkül szeretvén, odaadhatja annak minden javát egyszerre, nem lévén képes bevárni, hogy a gyermek a komoly ítélőképesség korát elérje és így tényleg megátkozhatja, a helyett hogy megáldaná saját magzatát. Nemde gyakran megtörténik eképen, hogy a gyermekek nagyon sokat kapnak az apák áldásaiból? A gyermekeknek a végre, hogy valóban megáldassanak, neveltetniök kell arra, hogy fogadják, méltányolják és kellőleg használják az apai szeretet adományait; és evégre időtelés, türelem, várakozás kívántatik. Hasonlóképen az isteni szeretetnek, bármily teljes is melegséggel, meg kell elégednie a lassu mozgással; mert az embereknek szükségök van arra, hogy hit, türelem és erkölcsi fegyelem által neveltessenek fel az isteni ígéret örökségül kapására. Ez valóban közönségesen ismert igazság az egyén megszentelésére vonatkozólag; de ép oly igaz az az emberi nem megváltására vonatkozólag is; sőt még sokkal igazabb, mert az emberi nem erkölcsi nevelése sokkal nehezebb, bonyolultabb dolog, mint az egyéné. — Husz év kell hozzá, hogy a gyermek férfiságra jusson; és nincs mit csudálkoznunk azon, ha husz század kívántatott arra, hogy az emberiség elérje nagykorúságát és előkészítették azon idő alatt a felette gyakorolt fegyelem által azon nagy és felséges kiváltság méltánylására, mely a keresztyén korszakkal következik be a fiúság viszonyában Istennel szemben. És a hosszas halasztás, tartson bár az milléniumokig, teljességgel nem szünteti meg a kegyelmet, továbbra is kegyelemnek maradni, habár irányulhat is oda, legalább külső tekintetre, hogy kevésbé láthatóvá tegye annak kegyelmi jellegét. A kegyelem, mely önként aláadja magát a halasztásnak, csak oly szeretet, mely beleegyezik abba, hogy bölcsesség által vezettség. Csak azon felvétel esetében, hogy az eljárás ezen lassu módszere idvezületlen állapotban hagyá mindazokat, a kik az előkészítés időszakában éltek, volna annak kegyelmi jellege komoly kétségbe vonható. — Meglátjuk azonban alább, hogy az ily felvétel egyáltalában alaptalan.

Szintoly kevésbé volna veszélyeztetve a kijelentés egész processusának kegyelmi jellege akkor is, ha úgy látszanék, hogy annak folyamában bizonyos fokozatokon a tényleges isteni kinyilatkoztatások a kegyelemmel csaknem antoganismusban álló kinézést öltének magokra, a mint valóban is történt p. o. a törvényadásban. E gondolatot Pál egészen közönségesé tette, midőn ő a törvényt a nevelőkhoz és gondviselőkhöz hasonlítá, kiknek aláadatik a gyermek, míg nagykorúságát el nem érte. Az állítás igazsága azonban még jobban kitetszik, ha azt Krisztus Urunk azon parabolájának világában tekintjük, mely az istenország növekedésének törvényéről úgy szól, mint hasonlóról a magéhoz, mely először a szarat hozza, azután a kalászt és azután a teljesen megérett magszemet. A természet országában a növekedés nem csak magában foglalja a halasztást, mely próbára teszi és megedzi a földmives türelmét, de sőt jól megszabott fokozatok szerint történik, melyeknek mindenikén át kell annak haladnia, mielőtt bevégződését teljesen elérné az érett mag learatásában. És ezen fokozatok egyike, t. i. a zöld kalászé, egészen nem hasonlít az érettség fokozatához. Még világosabban látjuk ezt a gyümölcs, mint a mag példájában. Mily izetlen és ehetetlen a zöld gyümölcs a maga savanyu nedvével, mely elvásolja a fogakat. Az azonban egy fokozatot képez mégis utközben a késő ősz sárga gyümölcsehez, melynek édes ize oly igen gyönyörködteti az evőt. A savanyuság ellenkezik az édességgel; az azonban egy fázist alkot mégis a növekedés természeti processusában, melynek az édesség teszi a célját és végokát. Hasonlóképen a törvény is ellenkezik az evangéliummal, de alkothat mégis egy fázist azon kijelentésben, melynek a kegyelem teszi vezéreszméjét és célját. A törvény azért jó el, mert jó az a maga idejében; jó az bizonyára az áldás célbavett fogadóira nézve. A kegyelem ugyanis kénytelen alkalmazkodni a maga tárgya szükségeihez és azzal úgy bánni, a mint az kívánja, hogy vele bánjanak valameiy adott időben. — Az alkalmazkodás lényeges elvet alkot a kegyelmi kijelentés módszerében. A magát kijelentő kegyelmes Istennek, bár folyvást szem előtt tartja utolsó célját, oly módon kell mégis összekötni a különös kegyelem fogadóját azon céllal, a mi talál annak állapotához. E szabálylyal egyezőleg jött az ígéret után a törvény. Ott volt először az ígéret szép virága a pátriárkai időben; azután a zöld gyümölcs a törvény alatt; azután az érett gyümölcs megjelenve a kegyelemmel és igazsággal teljes Krisztus megérkezésével. A dolog természete szerint késett az érett gyümölcs sokáig; mert a törvény fegyelme, mi arra volt rendeltetve, hogy készítse elő az embereket annak élvezésére, sok időt kívánt fontos tiszte betöltésére. Ugy látszott valóban, mintha a közbeneső időben Isten elfeledkezett volna kegyelmességéről. De tulajdonképen ő csak abban fáradozott, hogy biztosítsa az érett gyümölcs édességének legteljesb mértékét az emberi iny számára, majd midőn az elfogott jöni. Az egész processus, kezdettől végig hosszú volt, nagyon hosszú; de oly valamiben végződött az, a mi megérdemlé a várakozást; a mi nem lett volna olyan jó, ha sokkal hamarabb jött volna és különösen, ha a törvény zöld kalászának közbelépése nélkül jött volna. Nagyon helyén volt, hogy az ígéret szára jöjjön először; mert az embereknek tudniok kell, mire várjanak; és abban, hogy azt épen akkor mondja jöni, a mikor az valósággal jó, a szentírás va-

lóban szoros és mély hitelre méltó tudósítást közöl velünk; mert hát mikor kell a szárnak megjelennie, ha nem a kezdetben? Bizonyára nem akkor, midőn a zöld kalász már jó előre haladt — a mint tényleg állítják azon naturalistikus kritikusok napjainkban, kik az Ábrahámnak adott ígéretet csak a próféták későbbi találmányává redukálják. Az ígéret azonban egyszer adva lévén, az is nagyon helyén volt, hogy az emberek vettessenek alá a törvény hosszas fegyelmének azért, hogy fáradjanak ki egészen a szabályokban és gyakorolják be magokat teljesen erkölcsi érzekeik használatába és mindkettő alapján fogadják szíves örömmel az evangéliumi korszak hajnalát, mely váltságot és szabadságot hozand magával.

Bethlendi Endre.

(Folyt. köv.)

Orgona ünnepély.

Ujfehértón a folyó évi július 6-iki vasárnapon a reformált gyülekezetnek szép és emlékezetes napja volt. Ekkor szólalt meg templomában Docsekál József jóhirű orgonaművész által készített s a várakozásnak kitünően megfelelő 9 változatu orgonája.

Öröme, lélekemelő ünnepélye volt ez a gyülekezetnek, annival is inkább, mivel ennek kezdeményezése nem oly régi. Csak pár év óta foglalkozott behatóbban ez eszmével gyülekezetünk, s midőn a múlt évi június 28-án egyházunk egyik nagyérdemű presbytere, Szoboszlai József volt országgyűlési képviselő e tekintetben hathatós szavát felemelte, maga menván az adakozásban jó példával elől, örömmel követte, lelkesedéssel buzdította s ritka áldozatkészséggel segítette őt, első sorban egyházunk tekintélyes számu intelligens osztálya, más oldalról csaknem kivétel nélkül az egyházközség minden rendű és rangu tagja. Ugy hogy a debreczeni orgonaművésznek fizetett 1200 forinton felül, a körülbelől 300 frtba kerülő mellékes átalakítások és igazítások is mind önkéntes adakozások folytán jöttek be és abból teltek ki. — Ez önkéntes adományok egy könyvbe jegyeztettek fel s az megörzés végett az utókor tudomása és buzdítása végett az egyházi levéltárba tétetett.

Orgona ünnepélyünknek nagyobb hírt nem adhatott a debreczeni főiskolai énekhar megjelenése, mert már ekkor széteszlott a tanuló ifjuság, nem az alkalmas hely és főleg a kiállítás hiányában elmaradt nagyobb társas összejövetel: de annival inkább emelte azt a buzgóság. — Templomunk zsufolásig megtelt, sokan vettek részt orgonánk ez ünnepélyén, az itt lévő római és görög kath. egyházak hívei közül is. S örömmel győződött meg gyülekezetünk, hogy az eddig diktálással történt éneklésnél mennyivel zengzetesebb, lélekemelőbb az orgona varázs hangjaival kísért éneklés, hogy az emeli a buzgóságot, szebbé teszi az isteni tiszteletet.

A templomból ily meglelégedéssel széteszlott gyülekezet, ennek nagyjai és jobbjai, kik csaknem mind presbyterek, bölcs belátásuknak más oldalról is kifejezést kívánnak adni akkor, midőn a nevelés ügyének is áldozatot kívánnak hozni. Ugyanis a meglevő iskolák mellett egy főiskolát óhajtnak felállítani, melynek tanítója körülbelől 400 frt fizetéssel orgonista is lenne. Régóta lett volna már erre szükség, hogy

a nevelés ügye nagyobb lendületet vehetett volna. De most hiszem eljön az ideje, nem csak azért, mert már jegyzőkönyvbe vétetett, hanem azért is, mert a mely gyülekezet önként oly szép összeget ajánlott orgonára, az az idő nyomasztó hatása és a különféle adók terhes sulya mellett is, megértve az idők jeleit, a kor intő szavát, e tekintetben nem marad hátra áldozatkészségével.

Van ugyan még ujitni való egyházunkban, de azt mondhatjuk az itt elsoroltak létrejövételével, hogy mindazokkal birunk, ékeskedünk, melyek az isteni tisztelet buzgó gyakorlására, ünnepélyességére, nevelésügyünk felviráztatására nézve szükségesek.

Emelje továbbra is e gyülekezetet, ez egyházat jóra vezérlő lelke, az Ur lelki testi áldása legyen rajta az idők végeig.

Kálmán Dezső,
lelkész.

T Á R C Z A

Adalékok a tiszántuli reformált egyházkerület történetéhez.

XVII.*)

1713. június 8. Csatárban közzsinat. Elnök Veresgyházi. Jelen volt 13 esperes.

Püspöki Péter kismarjai, Várad György tarpai lelkészek esperesekül megerősítettnek. — Az utóbbi mint beregi esperes kézsorítással ígér engedelmességet.

Ordináltatott 31 egyén, köztük 4 akademikus, u. m.: Miklósvári János Nagybanyára, Jászfalvi György Tasnádra, Csoma Márton Peerbe, Lente Pál Körös Maros-Vásárhelyre (akademikusok); Némedi Mihály Székelyhidra, Tölgyi János Vetésre, Fogarasi Dániel Urmezőre, Kisari Gergely Bökénybe, Hunyadi János Zsadyanya, Diószegi András Ugrára, Kabai István absque parochia, Bácsi István Atyába, Debreczeni István Rozsályba, Petroczi György Ujfaluba, Matólczi István Sályiba, Debreczeni István Fülöpöre, Harsányi János Semlyénbe, Udvarhelyi István Kis-Peleskére, Kecskeméti István Domokosra, Deső Mihály Dobra, Szilágyi István Keczelre, Vásárhelyi György Kusalyra, Bányai Péter Ujlakra, Zilahi János Szentkirályra, Herczegszöllősi István Ugornyára, Szécsi Dániel Bákára, Szombathi János Devecserbe, Szatmári Sámuel Gyarmathra, Balogi Gergely Sebesre, Ujlaki János Gellára, Kucsordi Mihály Kenézre.

Vitatkoztak a szentírás isteni tekintélyéről.

*) Folytatása a múlt évben megkezdett közleményeknek, melyek 1883. október 25-én félben hagyattak.

Végzések:

Temetési szolgálatért fizetni kell a lelkészeknek, mert az nem tartozik a lelkészi tiszthez.

Az erdődiek még ez évben úgy fizessenek lelkészeknek, mint a közelebbi éveken. Ezután pedig a régi fizetés állíttassék vissza.

Szóllósi András a beregszászi lelkészségre odabocsáttatik.

Beregben a lelkészi eskübe betétessek a szuperintendensnek és esperesnek való engedelmesség.

A beregi esperes a közzsínatokon jelen legyen, főleg midőn meg kell erősíttetnie. — Csak az ordinatio maradjon nálók.

Rápólti János a szathmári traktus által letétvén, úgy marad.

Zoványi György szilági esperes referáljon Koczás János ügyéről.

Tizenkét házassági váló ügyben mondatik ítélet és pedig nem egyszer oly értelemben, hogy míg az egyik fél él, végelválás nem lehet az apostol szerint.

Statuta postrema. — Stóla:

Pro sponsalibus parasztok 6, nemesek 12, főurak 24 frtot fizessenek.

Elváltásért: parasztok 12, nemesek 24, főurak 50 frtot mintegy büntetésül.

A jegyes liga felbontásaért 6, a házassági liga felbontásaért 12 frtot kell fizetni.

Kucsában közönséges helyen a papok ne járjanak.

Szakált hagyassanak.

A zsinat helyén szélyel ne járjanak, csapszékbe innya ne menjenek.

A következő zsinat Felső-Bányára tüzetik. 228—232. lap.

1714. június 8—9. A szuperintendens Veresegyházi s több esperesek és követek, utban valának a kitűzött zsinatra Felső-Bánya felé, ámde a klérus a németek leselkedése miatt, melyet szerencsésen felfedeztek, nem mertek oda be menni, hanem a nagybányai traktusbeliek hirasására Károlyból visszajöttek.

Ezentul nem tartattak több zsinatok, miután 1715-ben országos törvény által is betiltattak. — 232—233. l.

1715 után császári parancs által is eltiltatván a zsinatok tartása, különböző időkben magok az esperesek ordináltak. Az eként kibocsátottakat traktusonkint írja be Zoványi az ekklesiák megnevezése nélkül. 240—246. l.

1716. márczius hóban hunyt el Veresegyházi Tamás s helyébe a successio alapján némely esperesek által Huszti Sámuel gener. notarius tétetett, kit a nép püspöknek hitt, s miután zsinatot tartani nem lehetett, az egyházkerület is elősmerte ilyennek. 233. l.

Tóth S.

(Vége köv.)

Különfélék.

Szives kérelem. A főtiszteletű püspök urak nagybecsű közvetítése folytán, a nagytiszteletű esperes urakhoz szétküldött „Prot. temetési énektáram“ megrendelő iveinek hozzám Nagybányára leendő visszaküldési határidejét f. év augusztus 1-ső napjáig meghosszabbítom. — Egyszersmind azon tiszteletteljes kéréssel fordulok a nt. esperes urakhoz, hogy „Énektáramat“ becses ajánlataikkal támogatva, a megrendelő iveket az egyházmegyékbeni körözés után, a jelzett időre közvetlen hozzám Nagybányára (Szatmármegye) a nyomtatandó példányok száma meghatározása szempontjából, akár hivatalból, akár az én költségre, kezeimhez juttatni sziveskedjenek. — Teljes tisztelettel vagyok N.-Bányán, 1884. július 8. Stiglicz Albert, ref. kántor-organista leánytanító.

A harmadik egyetemes presbyteri gyűlés az irlandi Belfast városban jöven össze, már be is fejezte tárgyalásait. Az érdekes gyűlésről lapunk egyik munkatársa részletes tudósítást ígért s reméljük, hogy ígérését mihamarabb be is válthatja.

Megjelent: Jézus élete. Segédkönyvül az evangéliumok czélja, összhangzása és chronológiájának tanulmányozásához. Irta Eustace R. Conder, M. A. Angolból fordította Fa István. A szent föld térképével. Budapest. Hornyánszky Viktor sajtója. 1884. A rendkívül érdekes tárgyú könyvről rövid időn ismertetést fog hozni lapunk.

Utóbbi adakozások az 1879-ik évben árvíz által elpusztult, de más helyen újra felépült bélzerindi ref. egyházközség leendő temploma építésére, s azokérti hála- és köszönetnyilvánítás.

1882-dik évben a némethoni Gusztáv-Adolf-egylettől kapott ez egyház 98 frt 63 krt, Ferencz József csász. kir. apost. Ő Felsege adott ez egyház részére 300 frtot, mélt. Tabajdy Károly aradmegyei főispán ur gyűjtött megyéje területén 328 frt 19 krt, államsegélyt kapott 40 frtot, József főherczeg ur ő fensége adott 100 frtot, Kovács Ferencz vadász lakos 22 frt 50 krt, nagyzerindi Mátyás Mihály 2 frtot, Szabó József 1 frtot. — 1883-dik évben nagyzerindi ref. lelkész tisz. Bán József ur egyháza részéről küldött 33 frtot, később nt. Nagy Dániel esperes ur egyházunk segélyezésére felhívó szózata folytán az Anti egyház küldött 11 frt 52 krt, ugrai egyház 5 frt 97 krt, m.-gyoroki egyház 1 frtot, kisperegi egyház 14 frt 55 krt. — 1884-dik évben az árpádi egyház 2 frt 40 krt s végre a Gusztáv-Adolf-egylet küldött ismét 169 frt 27 krt. Hozzáadva ezekhez a régebben kapott s hirlapilag közzétett 45 frtot és még ez egyházban ajánlás utján a mult évben gyűlt 50 frt 91 krt, lesz az egész összeg 1225 frt 94 kr. Ennyi templom-alap pénz áll rendelkezésünkre, — mely takarékpénztárilag kezeltetik, — egy

egészen ujonnan építendő 7—8000 frtba kerülő templom költségére.

Midőn szerencsések vagyunk felséges, fenséges, méltóságos s minden rendü nagy lelkü jöltevőink kegyes adományozásaikat s azokérti legforróbb hálánkat s köszönetünket hirlapilag nyilvánítani: nem szününk meg egyszersmind dicsőségesen uralkodó s legkönyörületesb királyunk s királynénk drága életükért, hosszú boldog országlásukért s fenséges családjuk boldogságáért Istenünkhöz esedezni. — Hosszu s boldog életet kérünk mi Istenünktől József főherceg csász. kir. ő fenségére s fenséges családjára; mint szinte méltóságos Tabajdy Károly urra, mint legbuzgóbb jóakarónkra, jöltevőnkre, pártfogónkra s családjára. S végre kérjük jó Istenünket, hogy minden rendü s rangu jöltevőinkre, pártfogóinkra az áldások osztogatója bőségesen árasztja kegyelmét s gazdag áldásait!!

És midőn szegény egyházunkat hitfeleink nagybecsü figyelmébe s pártfogásába ajánlani továbbra is bátorokunk, a leghálásabb s alázatos tisztelettel vagyunk Bélezrinden, 1884. július 5. Szöcs Imre s. k. ev. ref. lelkész, Gyarmati József, gondnok.

A nagykörösi ev. ref. tanítóképezdében, 1884. július 1—5. napjain, a főtiszteletü dunamelléki ev. ref. egyházkerület tanítóképesítő bizottsága által tartott vizsgálatra jelentkeztek, még pedig az általános vizsgálatra 26-an, javító vizsgálatra 1, az ev. ref. vallástudományból és annak tanítási módszeréből adandó vizsgálatra 1, összesen 28. Ezek közül a nagykörösi ev. ref. képezde növendékei voltak 20-an, másunnan jöttek 8-an = 28. Közülök elutasított 1, elébb a hiányzó osztályvizsgálatok letételére utasított 8. Teljesen elutasított 1, visszalépett a javító vizsgálat elől 1, a vallásvizsgálat elől 1, az általános vizsgálat elől 2, az osztályvizsgálatot nem tette le 3. A vizsgálatra odabocsátott 20 egyéniség. Ezen 20 egyéniség közül képesített 13, nem képesített, hanem javító vizsgálatra utasított 7.

A kecskeméti ev. reform. egyházmegyei tanítói egyesület azon fáradozván, hogy a magyar országos tanítói árvaházban saját alapítványából tarthasson ki egy árvát; e cél elérésére, illetőleg az alapítvány összegyűjtése céljából, továbbá a tanítóképezdei ifjusági segélypénztár gyarapítása végett, a nagykörösi ev. ref. tanítóképezdei ifjuság egy sikerült bált tartott, melynek jövedelme a két cél között megosztván, egyik-egyik célra 25 frt jutott. Ezen árvaházi 25 frttal, a jelzett célra már 68 frt van a Nagy-Körös városi takarékpénztárban elhelyezve. — A bál főrendezője Kovács Ferencz tanár volt. Fogadja a rendező tanár ur s a nemes ifjuság mindkét cél iránti jóakarataért a tanítóképezdei igazgatóság köszönetét.

Tartalom: Tapasztalat a vasárnapügy terén. Gergely Károly. — Lelkészeigntatás Kabán. Z. N. — A vasárnapi iskolákról. Láng Adolf. — A kijelentés módszere. Bethlendi Endre. — Orgona ünnepély. Kálmán Dezső. — Tárca: Adalékok a tiszántuli reformált egyházkerület történetéhez. Tóth S. — Különfélék. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉSEK.

Pályázati hirdetmény.

A belső-somogyi ref. egyházmegye által fentartott csurgói ref. főgymnasiumnál 100 frt lakbér 600 frt készpénz fizetés évi javadalma-zással rendszeresített segédtanári állomásra pályázat hirdettetik.

Az elválasztandott pályázó helyét f. évi szeptember hó 1-én elfoglalni köteles; szaktárgya a német nyelv mint fő, a magyar nyelv mint melléktárgy; — a mellett a mennyiben képességgel birna, a rajtot, tornát, ugy a műéneket is tanítja, azért ezen melléktárgyakbani jártasság a pályázatnál nagy előnyül szolgál.

Kiköttetik két próbaév, mely idő alatt a netán hiányzó tanári oklevél is beszerzendő lesz.

Pályázati kérvények a tanképesítési igazoló okmányok, egészségi és születési bizonylatokkal felszerelve, alólirotthoz Kaposvárra czimezve, f. évi augusztus 10-ig beküldendők.

Matolecsi József,
a gymnasiumi igazgató-tanács
elnöke.

3—1

Pályázat.

A hódmező-vásárhelyi reform. egyház pályázatot nyit 3 fiu- és 2 leány-segédtanítói állomásra

Évi fizetés 400 frt o. é., e mellett a leánytanítóknak — miután a törvény szerint nősülniök kell — 120 frt lakbér, az egyiknek e helyett lakóhely.

Kötelessége mind az öt segédtanítónak egyelőre az I. és II. osztályok vezetése.

A pályázók folyamodványaikat oklevelek, orvosi bizonyítványuk, esetleg szolgálati bizonyítványuk kapcsában folyó hó 27-ig alólirott egyházi elnökséghez adják be.

Hódmező-Vásárhely, 1884. július 1.

Szabó Mihály, **Miklovicz Bálint,**
főgondnok. elnök-lelkész.

2—1